

Di Šulman

GROZNICA

Prevela
Ksenija Vlatković

■ Laguna ■

Naslov originala

Dee Shulman

FEVER

Copyright © Dee Shulman, 2012.

All rights reserved.

First published in Great Britain in the English language
by Penguin Books Ltd.

Translation copyright © 2013 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Krisu

Prolog

Set otvori oči. Ne oseća više nesnosnu drhtavicu. Oprezno se uspravio i seo. Minuo je i nepodnošljivi bol u udovima. Nema ni nesvestice. Ni razarajuće glavobolje. Groznica ga je sasvim prošla.

Prebacio je pažljivo noge preko tanke prostirke na kojoj je ležao i obazreo se po senovitoj sobici. Izgledala je kao i pre – na niskom drvenom stolu behu naređane lekovite biljke i posudice s lekovima, u zdeli sveža voda. Zažmirio je od treptavog plamena uljanice. Malčice mu je zasmetalo neobično presijavanje mnoštva boja u svetlosnom polju oko svetiljke.

„Mate?“, doviknu.

Glas mu je zvučao čisto i snažno mada je očekivao da će biti napukao i slabašan. Pridigao se iz kreveta – i čvrsto se oslonio na obe noge. Pošao je ka vratima. Behu otvorena.

Što je neuobičajeno.

Kročio je u uski prolaz.

Nema nikog.

Gladijatorske zgrade obično se ore od buke. Gde li su ostali?

Otrčao je u Matovu sobu.

I ona beše prazna. Preko dušeka je ležala rasprostrta tunika, a na stolu kraj prozorčića stajali su tučak i avan i poluizmravljeni lek.

Set priđe prozoru i pogleda napolje. Po ivicama avetinjski praznog ovalnog vežbališta ponovo je zatitrao isti onaj neobični šareni spektar. Pogledao je kapiju na drugom kraju borilišta. Otkud to da nema čuvara? Oni nikad ne napuštaju stražarska mesta.

Ne gubeći vreme, izjurio je iz zgrade, pretrčao pusto vežbalište i domogao se velike drvene kapije. Bacio je pogled iza sebe, a onda svom snagom gurnuo vratnice. Otvoriše se uz klepet. Brzo se provukao na ulicu i potrčao, pre nego što ga buka izda, uveren da će tamničari svakog časa pojuriti za njim.

Znao je kuda ide: na njihovo tajno sastajalište. Ukazala mu se u senci drveta. Stoji i čeka ga.

Livija. Njegova Livija.

I tad se ukopao u mestu jer mu se najednom vratilo sećanje. Livija ga neće čekati. Ne može. Otišla je zauvek.

Na njegove oči je umrla.

PRVI DEO

Onima koji čekaju vreme mili,
Onima koji strahuju leti,
Onima koji tuguju predugo je,
Onima koji se raduju prekratko je,
Ali za one koji vole vreme ne postoji.

– Henri van Dajk (1852–1933)

Prvo poglavlje

DELINKVENTKINJA

Jork, Engleska,
leta gospodnjeg 2012.

„Evo, šta je s tobom?“

Slegnuh ramenima. Odakle da počnem?

„I šta si radila u vreme kad je trebalo da sediš u školi?“

„Paaa – malo ovo, malo ono.“

„Šta ti to znači?“

Šališ se. *Da nećeš možda stvarno da ti kažem, „tatice“?*

„Evo, šta će s tobom biti?“ I mama se konačno uključila.

Otkud, bokte, znam šta će sa mnom biti? Ali hvala ti, mama, što si me podsetila da mi se crno piše i da ćeš ti uvek stati na *njegovu* stranu.

Netremice sam ih gledala. Svoju majku i očuha Kolina. Samo još da se pojavi i predivni Ted (njegov sin, a *ne* moj brat), pa će ih biti troje na jednoga.

„Muka mi je od svega, Evo“, reče Kolin. „Gubi se! Skloni mi se s očiju da te ne gledam...“

„Potpuno se slažem s tobom“, promrmljah u prolazu i odjurih u svoju sobu.

Nagonski sam htela da zgrabim gitaru, odvrnem pojačalo i zaurlam. No nisam mogla da garantujem za svoje postupke. Previše volim tu gitaru – nasledila sam je od tate – a imala sam snažan poriv da razbijem nešto. Pokušala sam da umirim dah, ali ključala sam od besa. Moram da izađem napolje. Zgrabih jaknu i zalupih ulaznim vratima.

Dala sam se u trk... jurila sam kroz grad, preko parka, nizbrdo do reke. Držala sam se staze, ne obazirući se na druge trkače, na šetače pasa, na neizbežne zvižduke – onda kad rešim, mogu potpuno da se isključim iz sveta – dok belo usijanje od koga sam se gušila nije smalaksalo i ja se malo primirila.

Čak sam uspela kratko, sumorno da se zakikoćem. Kolin je prvi put u životu bio u pravu što je pošizeo.

Ponovo su me izbacili iz škole.

A dovoljno sam pametna da znam kako je učenik koga dvaput izbace iz škole osuđen na propast. I mada se nedelja ma nisam pojavljivala na nastavi, nisam mogla da se pravim kako ne primećujem da se preda mnom otvara ogromna praznina. Moja budućnost.

Stomak mi se uzburkao. Prilično je strašno kad sa šesnaest godina shvatiš da si osuđena na propast.

Uopšte nisam imala volje da preispitujem svoj život u potrazi za razlozima koji su me doveli do ove tačke. Htela sam samo da nastavim da trčim dok sve ne potisnem, ali mozak mi je radio trista na sat.

Moj mozak.

Tu je srž čitavog problema. Koliko sam samo puta poželela da sam obična. A ne sećam se da sam ikad bila obična. Srećna. Ista kao i sva druga deca.

Sećam se jedino kad je sve počelo da se zakuvava... i kad sam shvatila da je dar ponekad prokletstvo.

Koliko sam tad imala godina? Otprilike šest. Tata mi je već bio umro, ne znam – možda godinu ranije... I mada se konačno završilo mamino višemesečno plakanje, na mene je obraćala pažnju i dalje... sporadično. Dakle, puštala me je satima i satima da se sama zabavljam.

Tog konkretnog dana gledala sam televiziju kao i obično – mama mi je tutnula daljinski u ruku i rekla da se ne mrdam s mesta. A meni se televizor popeo navrh glave. Pročitala sam sve što je u kući bilo za čitanje (dobro – mama nije bila ljubiteljka knjiga) i dosađivala sam se.

Pogledala sam kroz prozor. Mama je ležala na baštenskoj ležaljci i žmurila. Sećam se da sam lica priljubljenog uz staklo maštala o tome kako podiže glavu i posvećuje svu svoju pažnju meni. Što se, naravno, nije desilo. Nevoljno sam se okrenula od prozora i krajičkom oka spazila na stolu njen otvoren laptop. Prišla sam mu i nasumice pritisla dugme na tastaturi. Mašina je oživela. Na ekranu se otvorila internet stranica: mama je narućivala vino. Kao šestogodišnjoj klinki, meni vino nije bilo posebno zanimljivo, ali gledajući mamu kako kuca stekla sam predstavu o tome kako se radi na kompjuteru. Takođe sam, ispostavilo se, fotografski zapamtila uglavnom sve što je mama kucala – kao što su broj njenog računa u banci, PIN i lozinka. U narednih sat-dva i sama sam malčice kupovala.

Nekoliko dana kasnije obradovala sam se kad mi je poštom stiglo dvadeset pet pakovanja bombona *Doli miksćur*, sto boćica limunade, štene labradora i tri sijamske mace. Međutim, mama se *nije* obradovala. I mada sam joj drage volje priznala da sam sve to sama kupila, nije mi poverovala, već je zaključila da je nesrećna žrtva krađe identiteta.

Pošto mi nije dala da zadržim ništa od kupljene robe, rešila sam da se manem narućivanja, ali svejedno sam otkrila

zadivljujući novi svet, svet u kome sam ja bila jedini gospodar. A za jednu majušnu, usamljenu i nemoćnu klinku to je bilo ravno ludilu.

Do osme godine nije bilo šifre za osiguravanje podataka ili fajervola koje nisam mogla da provalim, i mada se niko nije zanimao za ono što radim, dovoljno sam bila bistra da brišem tragove za sobom. I tad sam već znala da to što radim nije baš po zakonu. Moji su motivi, međutim, bili čisti: naprosto sam uživala da provaljujem šifre – opčinjena sam bila time. Nije me zanimalo da otkrivam tajne drugih, niti da proveravam tuđe podatke i finansijsko stanje; mene je samo uzbuđivalo da otvaram zaključana vrata.

Izlišno je reći da se ni blizu nisam tako dobro snalazila u društvu drugih osmogodišnjaka. Nisam se ložila na barbike. Druženje s decom dopadalo mi se kao zamisao; iskreno, čeznula sam za drugarima. Jedino što nisam umela da glumim normalnost dovoljno uverljivo. Nisam shvatala da deca ne žele da im matematički predviđam ishod svake bogovetne igre, i to pre nego što počnu da je igraju. Niti sam razumela da kad igraš memorije *ne treba* da pamtiš šta se nalazi na poleđini svake kartice. Vrlo brzo su prestali da me zovu na druženje.

Škola je uglavnom predstavljala mučenje. Sati i sati sedenja i beskrajnog slušanja bajatih činjenica i prevaziđenih ideja. A ni kod kuće nije bilo mnogo bolje... Kolin me je jedva trpeo, a Ted me je iz dana u dan sve više prezirao.

Hiljadu puta sam poželela da pobegnem, ali budući da nisam znala kako to da izvedem, nekoliko godina zadovoljavala sam se bekstvom u virtuelni svet – umela sam da pokrenem piratske igrice na svakom kompjuteru i veliku utehu nalazila sam u pretvaranju da sam neko drugi, neko ko je moćan i kadar da porazi legije mitskih neprijatelja. Igrice

su postale moj *stvarni* život. Zahvaljujući njima očuvala sam zdrav razum... dok nisam otkrila još uzbudljiviji svet.

S otprilike jedanaest godina konačno sam počela da bežim iz škole. I to isprva slučajno. Kad se jednog ponedeljka ujutru autobus zaustavio ispred škole, naprosto nisam imala snage da izađem iz njega, a do četvrtka sam otkrila gradsku biblioteku: gomile kompjutera, police pune knjiga, nigde gnjavatora na vidiku. Kako je moguće da sve ove godine nisam znala za tu oazu? Biblioteka je postala moj raj. Dan za danom neprimetno sam sedela u ćošku i gutala sve što stignem: propast staljinizma; društvena organizacija rimske Britanije; ruski; latinski; grčki; kvantna teorija; zakoni nasleđivanja... malo šta me nije zanimalo. Po povratku kući nastavljala sam da istražujem po internetu sve dok ne stignu ostali ukućani. Tad sam brzo brisala istoriju pretraživanja, isključivala internet i kompjuter i uključivala televizor.

Najiskrenije sam verovala da me nikad neće uhvatiti. Bila sam ubeđena da sam svaki detalj pokrila. Prvo sam proučila bolesti koje se dugo leče a čije simptome mogu lako da odglumim, a onda sam u majčino ime napisala lažno opravdanje u kome sam navela da imam sindrom hroničnog umora i da neko vreme neću dolaziti u školu.

Istu priču sam složila i bibliotekarki kad mi je u nekom trenutku zatražila objašnjenje. Mislila sam da je nasela. Do te mere sam čak počela da joj verujem da sam u nekoliko navrata ćaskala s njom o kanadskom pravosuđu (ona je Kanađanka), dok se nije ispostavilo da je *prava izdajica*.

Tri meseca pošto sam ušla u raj izbačena sam iz njega. Jednog časa sam zadubljeno čitala u *Lansetu* članak o istraživanju matičnih ćelija, a već me je sledećeg časa gnusni socijalni radnik kucnuo po ramenu.

Dva sata sam ćutala kao zalivena. Zнала sam da će ćim saznaju kako se zovem pozvati moje roditelje i vratiti me u školu. Ali jedanaestogodišnjakinja, koju sasovci nisu obučili da podnosi mućenje, ne ume, nažalost, da se nosi sa islednicima. Slomila sam se. Odveli su me kući kod mame i Kolina (užasno se naljutio), a oni su me šibnuli u školu. Tad sam zvanićno dobila prvi ukor.

Znaći, još jedna *tako velika brljotina* i letim iz škole.

Pao mi je kamen sa srca! Treba samo da smislim nešto dovoljno ubedljivo da me izbace iz škole. Bacila sam se na istraživanje i počela da kujem plan.

Ispostavilo se da škola ima spisak prekršaja zbog kojih đacima sleduje izbacivanje. Neopravđano izostajanje (broj šest) već sam iskoristila. Morala sam odabrati drugi prestup. Nasilje, maltretiranje druge dece i prodaja droge nisu dolazili u obzir. Ali zato je prekršaj broj sedam bio kao stvoren za mene – nedozvoljeni ulazak u kompjuterski sistem škole! Najveći mi je izazov bio kako da to izvedem a da me oni otkriju.

Bilo je to dobro zezanje. Upala sam u direktorov nalog za elektronsku poštu i sročila savršeno uverljivo pismo ostavke, a onda ga poslala svim članovima školske uprave i svim zaposlenima u školi. Potom sam sve đake obavestila da škola neće raditi do kraja nedelje. Ostavila sam im trag koji jasno i nezaobilazno vodi do mog naloga za poštu i ćetiri dana kasnije su me pozvali. Posle jednosatnog ribanja zapalila sam iz škole bez osvrćanja.

Doduše, možda se nisam više nijednom okrenula za sobom, ali ni ono što me je čekalo nije se pokazalo kao bolje. U poređenju s besom mojih roditelja direktorova srdžba zvućala je kao uspravanka. Posle jednonedeljne kazne poslali su me u Opštu srednju školu Daunli...

Za divno čudo, Daunli se u prvi mah ispostavio kao pristojna škola. Veliki broj dece koja me ne poznaju i dovoljan broj problematičnih đaka da nikome ne upadam u oči. Skoro tri godine sam neprimetno tavorila.

Nažalost, kad sam napunila četrnaest godina, problem je počelo da mi pravi to što gledam svoja posla.

Kao da mi život već nije dovoljno čudan, u to vreme sam se suočila sa *smetnjom broj dva*.

Drugo poglavlje

BEKSTVO

Jork, Engleska,
leta gospodnjeg 2012.

Iz nekog razloga najednom više nisam bila neprimetna. Toliko dugo sam se trudila da ne privlačim pažnju da sam bezmalo poverovala kako sam nevidljiva. Većito sam se držala prikrajka, ni s kim nisam razgovarala, sedela sam u poslednjoj klupi, nikad nikog nisam pogledala u oči, ali sve češće sam hvatala tuđe poglede na sebi. Dečaci su počeli da me zapitkuju gluposti i da me pozivaju na društvena okupljanja vikendom.

Iako je zakopani delić mene stvarno čeznuo za društvom i terao me da prihvatim njihove pozive, instinktivno sam znala da to nije pametno. Pročitali bi me. I zato sam se pravila da ih ne primećujem. Ali njih to nije pokolebalo. Onda sam postala otrovno zajedljiva. Smejali su se, doživljavajući to kao moje koketiranje. Ošišala sam se na kratko i počela da nosim vrećastu odeću. Ni to nije upalilo. Moje uzmicanje samo ih je dodatno raspamećivalo. A kad je Džejson Drakmond otkačio Sofi Skot rekavši joj da mu se ja više dopadam,

i devojčice su prestale da me ignorišu. Od tog trenutka zamrzele su me iz dna duše. Sve do jedne. A trpeti zlostavljanje devojčica ni najmanje nije zabavno.

Shvatila sam da je došlo vreme da brišem.

Gajila sam nadu da ovog puta neću morati da ih teram da me izbace iz škole. Na kraju krajeva, učenik po zakonu ima pravo da sa šesnaest godina prekine školovanje. Neoprezno sam pak na završnim ispitima postigla gomilu izvanrednih rezultata. Time sam upadljivo popravila opšti uspeh Daunlija na završnim ispitima, te su računali na mene da im osvetlam obraz i na prijemnim ispitima za univerzitet. Zbog toga je direktor, kad sam mu saopštila da napuštam školu, telefonom obavestio o tome moje roditelje, koji su me nakon toga na silu dovlačili svakog jutra na časove. Bila sam, prema tome, prinuđena da ih nateram da me šutnu. I zato sam ponovo zaigrala na staru kartu i provalila u tuđi nalog za elektronsku poštu i za dve nedelje sam izdejstvovala da me oteraju iz škole...

Ali i da mi otvore dosije u policiji.

Zaustavila sam se i zagledala u daljinu preko reke.

Upravo sam se osvrnula na svoj život od rođenja do danas i zaključila da je to jedna tužna zbirka promašaja. Nema šta nisam zablrljala. Prekršila sam zakon. Izbačena sam iz škole – i to dvaput. Nemam nijednog prijatelja. Čak me ni rođena majka ne voli: što uopšte nije lako postići.

Niko me ne želi u svojoj blizini.

Drhtala sam. Zahladnelo je. Svesna da me kretanje zagreva, nastavila sam dalje ne uključujući mozak, i grabila sam napred sve dok me noge same nisu donele do mog starog utočišta: do biblioteke.

Otvorila sam vrata i pošla ka mestu u ćošku. Sela sam za kompjuter. Na stolu pored monitora našla sam ostavljene novine. Behu otvorene na stranici s oglasima za posao.

I tad mi sinu. Puče mi pred očima. Mogla bih da nađem posao! Imam punih šesnaest godina. Ako počnem da zarađujem, verovatno ću moći da se iselim iz kuće – napustim roditelje... i najdražeg Teda!

U meni se probudi nada. A da potražim posao u istraživačkoj laboratoriji? Nekoju u kojoj imaju elektronski mikroskop? Tako nešto bi mi odgovaralo. I više od toga. Bilo bi strava.

Drhtavim prstima započela sam pretragu. Ukucala sam: *poslovi naučnog istraživača – elektronski mikroskop*. Izašla mi je tona poslova za tehničare. Srce mi je poigravalo dok sam ih listala. I mada je većina radnih mesta bila u Americi, ponuđeno je i nekoliko u Britaniji...

Za nekog ko je toliko pametan ponekad sam stvarno neopisivo glupa.

U kom bi se to svemiru moglo dogoditi da jednoj šesnaestogodišnjoj delinkventkinji izbačenoj iz škole ponude posao u istraživačkoj laboratoriji punoj preskupe opreme?

U svakom bogovetnom oglasu navodili su spisak nedostižnih preduslova... kao što je, recimo, „trogodišnje iskustvo“ i bla, bla, bla... doktorat... stručno usavršavanje...

A ja ni prijemni za fakultet nisam položila. Biću srećna ako se zaposlim kao spremačica u hotelu. Dok sam besno brisala reči koje sam unela u polje za pretragu, slučajno sam dvaput pritislula *elektronski mikroskop*. Iskočile su nove ponude.

Sveta Magdalena je nabavila elektronski mikroskop... keširano.

Bez preterane radoznalosti otvorila sam stranicu i počela da čitam. Ime *Sveta Magdalena* zazvučalo mi je poznato. Nabasala sam na njega još pre nekog vremena kad sam tražila nešto po internetu – drevno rimsko groblje ili štogod slično...

Počela sam da čitam.

Škola *Sveta Magdalena* iz centralnog Londona nedavno je nabavila skenirajući elektronski mikroskop po ceni od milion i osamsto hiljada funti. *Sveta Magdalena* je jedinstvena škola na svetu – isključivo prima učenike s koeficijentom inteligencije preko 170. A to imaju samo pravi genijalci. Budući učenici stoga četiri dana zaredom polažu testove i idu na razgovore. Škola je, razumljivo, mala i broj raspoloživih mesta je neveliki. Samo izuzetno nadareni mogu da se prijave.

Da li je ovakva škola zaista potrebna? Mnogi pedagozi sumnjaju u valjanost elitističkog pristupa ove ustanove i naglašavaju da bi u interesu đaka i celokupnog školskog sistema obrazovne ustanove trebalo da se prilagode deci različitog spektra sposobnosti. Ali direktor škole doktor Terens Krispin čvrsto veruje da đaci *Svete Magdalene* samo u ovako pažljivo uređenom okruženju mogu...

Od sledeće rečenice stegnula mi se utroba.

...Izuzetno nadarena deca ponekad se teško uklapaju u redovne obrazovne tokove, ali zato su ovde prihvaćeni i na raspolaganju im je čitav niz...

Otvorila sam internet stranicu škole *Sveta Magdalena*. Zgrada je podsećala na srednjovekovni zamak s kružnim

popločanim dvorištem u središtu. Sušta suprotnost namenski sagrađenoj kockastoj četvorospratnici u kojoj se nalazi Opšta srednja škola Daunli. Otvorila sam stranicu *nastavna sredstva...* i posle sekund-dva na ekranu se pojavio novi mikroskop.

Srce mi je preskočilo. MORAM tamo da se ubacim.

Gde da se prijavim? Grozničavo sam proverila informacije za kontakt i obrasce za prijavljivanje. Potom mi je u oči upala rečenica od koje mi je pripala muka.

Školarina: deset hiljada funti po tromesečju.

Ma važi!

Tresnuh pesnicom o sto. Neko se nakašljao kako bi me podsetio na ponašanje.

Godinama nisam zaplakala. Stoga nisam prepoznala karakteristično stezanje u grlu sve dok suze nisu počele da mi kaplju po tastaturi. Isključih kompjuter i izjurih iz biblioteke.

Već je bilo kasno kad sam otključala vrata. Nadala sam se da su svi pospali. Ali dočekala me je mama.

„Ćao“, trudila sam se da zvučim što nehajnije.

Ona očigledno nije bila raspoložena za to.

„Evo, gde si *dosad*? Skrenula sam s uma. Upravo sam pošla da zovem policiju...“

Pretrnuh. Da li se ja to pretvaram u pravu delinkventkinju?

Uzdahnula sam, sručila se na sofu i spustila glavu u ruke. Trebalo je da pozovem mamu telefonom. Trebalo je da ponesem mobilni. Pogledah u nju. Bila je bleđa. Izborana. Zabrinuta i srdita.

Nije imala blagu predstavu šta da radi sa mnom. Mada sam želela da budem ljuta na nju, zapljusnuo me je talas neočekivanog saosećanja. Zapala joj je kći gadura koja nijednu stvar ne ume da uradi kako valja.

Moram ih ostaviti na miru. Skinuti im se s grbače.

„Vidi, mama, izvini“, prošaptah i polako se popeh stepenicama u svoju sobu.

Nije mi se spavalo, pa sam sela na krevet i izvadila laptop. Uključila sam internet i shvatila da ponovo tražim na *Guglu Svetu Magdalenu*.

Odakle meni toliki novac? Da opljačkam banku? Verovatno bih i mogla. Teško da postoji kompjuter u koji ne umem da upadnem – pa što ne bih umela da razbijem program neke banke? Prvo bih otvorila sebi račun, a potom prebacila sumu dovoljnu za dvogodišnje školovanje – što je šezdeset hiljada funti. Opa!

Poletala sam prstima po tastaturi da dokažem kako sam dostojna izazova. No najednom se zaustavih.

Šta to radim?

Možda imam dosije u policiji, ali to ne znači da sam kriminalac, zar ne? Zavalih se nazad na jastuke. Ne. Ne mogu to da uradim.

Vratila sam se na veb-stranicu *Svete Magdalene*. Još jednom sam odgledala virtuelni obilazak naučne laboratorije, obišla odsek za istoriju umetnosti, prostoriije dramske sekcije. Kao pravi mazohista ponovo sam otvorila stranicu s obrascima za prijavljivanje.

I tad je ugledah. Sićušnim slovima ispisanu oznaku: *Stipendije i olakšice*. Kako sam uspela da je previdim?

Škola nudi manji broj stipendija učenicima koji ispunjavaju određene uslove. Pravo na olakšice određuje se

na osnovu akademskih sposobnosti učenika i njegovog materijalnog stanja. Puna stipendija pokriva celokupne troškove školovanja, nabavke školskog materijala i boravka u internatu.

Boravak u internatu? Imaju internat! To bi značilo POTPUNO bekstvo...

Ne časeći ni časa počeh da popunjavam obrazac za prijavljivanje. Bio je prilično jednostavan. Znala sam da mi teška pitanja tek sleduju – ukoliko me pozovu na razgovor.

U tri ujutru pritisla sam dugme za slanje. U četiri sam i dalje ležala u mraku i trudila se da ne podgrevam sebi lažnu nadu.

Treće poglavlje

SAVLADAVANJE

Londinijum,
leta gospodnjeg 152.

Setos Leont je gajio samo polovičnu nadu. Mada se deo njega neobuzdano nadao da će doživeti sutrašnji dan, znao je da nema mnogo uticaja na sopstvenu sudbinu. Drugi odlučuju o tome da li će gladijator da živi ili da mre.

Set je ipak nastojao da utiče barem na ono na šta može: isključivi je vlasnik svog tela. I zato ga je brusio. Pripremao. Naporno je vežbao: napornije od većine gladijatora; napornije no što je lanista* tražio od njega, a Zevs zna koliko su lanisti nemilosrdni.

Prešao je pogledom preko vežbališta. Beše neobično mirno. Ostali gladijatori su na proslavi na drugom kraju grada. Uvereni su da su pošteno zaslužili ukusnu gozbu – jedno od retkih zadovoljstava koje nalaze u svom opasnom životu. Za Seta bi, međutim, odlazak na gozbu u izvesnom smislu značio prihvatanje sveta u koji je silom uvučen. A on to nikad

* Učitelj mačevanja i trener gladijatora u starom Rimu. (Prim. prev.)

ne bi učinio. On nije rođen da bude rob: bori se samo da preživi; prepušten je na milost i nemilost gledalištu; u surovj je vlasti nezavisnog laniste Tercija. Odsutno je protrljao tetovažu na ruci, tetovažu koja je označavala njegov položaj. Stegao je vilicu. Ne sme dopustiti sebi da izgubi pribranost; bes će mu samo odmoći.

Obdaren je snagom, spretan je, izdržljiv i brz. Ali i gladijator s kojim se sutra bori ima sve te odlike. A Setos zna da je onome ko želi da pobjedi, onome ko želi da dočeka sutra, potrebno mnogo više od puke spretnosti. Potrebna mu je nepokolebljiva odlučnost i izuzetna usredsređenost. On je tokom borbe do krajnosti izoštravao svoju pažnju zbog čega se činilo da poseduje misterioznu intuiciju. A to je zapravo značilo da je protivnika umeo da pročita tako tačno i brzo, da je mogao da predvidi svaki njegov potez i da ga, shodno tome, preduhitri. Osim nepobitne prednosti koju mu je donosio, njegov stil borbe bio je i prizor za oči.

Setos pogleda kamena sedišta ovalnog vežbališta. Kad se gozba završi, arena će zavrveti od građana, nestrpljivih da vide sutrašnje gubitnike i pobjednike. Odmahnuo je glavom. Mrzeo je taj običaj. Mrzeo je taj dvojaki položaj. Robovi su, a slave ih i obožavaju.

Kad začu tiho škripanje sandala iza sebe, bez razmišljanja potegnu bodež i zauze borbeni stav.

„Aha, to si ti, Mate!“ Vratio je bodež u korice i podigao ruku da ga pozdravi. Matija je njegov prijatelj, zemljak Korinćanin koga su zarobili u istom napadu kad i Seta. Matija nije bio dovoljno snažan da bude borac, ali je Matija zahvaljujući poznavanju lekarija postao nezamenljivi član porodice. Nosio je čiste peškire, vodu i bočicu ulja.

„Znači, ipak nisi na gozbi“, Matija tresnu Seta po ramenu i pokaza mu rukom da sedne.

„A tebe to kao čudi?“

„Glupaci su što se prežderavaju pred samu borbu. Utromiče im se i telo i um.“

Poveo je prijatelja ka obližnjoj klupi dok je to govorio, a onda je počeo da mu trlja uljem ramena. Poznavao je svaki mišić Setovog tela i sad je dobro pazio da jedan po jedan sporo, temeljno zagreje i opusti. Za to vreme se prisećao crteža i skica koje mu je otac davao: kostiju; grupa mišića; arterija i vena. Ipak se zaustavio pre nego što mu misli predaleko odlutaju. Ne želi da razmišlja o svom ocu. Na silu se vratio u sadašnjicu. Setu je koža znatno izbledela otkad ne žive u Korintu – u Londinijumu ima manje sunca. Doduše, ove božanstvene junske večeri bezmalo mu se činilo da se vratio kući: u toku su pripreme za uzvišene igre, a ne zverski gladijatorski cirkus. U zavičaju je samo površno znao Seta, no otkad su obojica ovde završili, zavoleo ga je kao brata.

Matija je ustao još u zoru da pripremi sveže ulje od sabine masline s iglicama kleke. I sutra će to ponoviti. Tako pomaže svom drugu da sačuva život. Trljao je Setove listove kad je raspevana svetina počela da navire kroz veliku kamenu kapiju. Očigledno su popili dosta finog vina: behu bučni i razulareni.

„Hajde da se sklonimo odavde“, promrmlja Setos i počeo da se uspravlja, no Matija iz sujeverja nije hteo da ga pusti pre nego što završi. Gurnuo je druga natrag na klupu.

„Strpi se, Sete. Samo još koji tren.“

Ali prekasno.

„Eno ga! Setose Leonte!“ Okupljeni pođoše ka njima.

„Evo ti, Setose! Pij u čast svoje sutrašnje pobede!“

Prinesoše mu putir vina usnama. On skloni glavu, ali ruke počeo da ga hvataju, da ga pipaju po nauljenoj koži.

„Hej! Pustite čoveka da diše! Zevsa mi! Ovako ćete ga ugušiti pa neće ni dočekati sutrašnju borbu!“, povika Matija, pokušavajući da ih razmakne.

Utom i Tercije i ostatak familije udoše u arenu.

Gomila se unezverila. Deo pođe da pozdravi i druge junake, mada je Set iz iskustva znao da će žene uglavnom ostati uz njega. Pošto je bio *retario*, borio se bez oklopa, samo s kožnim štitnikom na ramenu. Iako snažan, mogao se pouzdati samo u svoju brzinu i okretnost kad se suoči s teško oklopljenim, ponekad ogromnim protivnicima. Ženama se, izgleda, dopadao način njegove borbe. Nije mu padalo na pamet da je i njegova fizička lepota tome doprinela.

On nevoljno povi ramena da bi se pridigao i dočekao obožavateljke – pod ovakvim okolnostima nemoguće je dovršiti masažu. Ali kad se uspravi, za oko mu zapade devojka pokrivena glavom, zaklonjena iza dve starije žene. Odmeravala ga je kroz guste trepavice, tamnim, bademastim očima. Očima koje su zaigrale. Očigledno ju je zabavljala Setova neskrivena nelagoda. Izvila je krajeve usana... a imala je usne da nikad lepše nije video: behu pune, lagano razmaknute, a između njih su provirivali sitni beli zubi. Vetrić joj podiže prekrivku na glavi i pramen crne kose ispade napolje. Dok je pokušavala da ga zagladi rukom, na zglavku joj sinu zlatni nakit.

Setosa noge same ponesoše ka njoj. Devojci su na to buknuli obrazi, ali ipak nije skretala pogled. Dve žene u njenom društvu blaženo uzdahnuše, ne shvatajući da nisu one predmet Setovog zanimanja.

„Setose Leonte! Čast je upoznati te! Mi smo tvoje verne navijačice! Teško je poverovati da neko tako mlad kao ti ima već osam venaca! Ma da li je to moguće?“

„Bogovi su mi bili naklonjeni. Znači, gledaćete sutrašnju borbu?“ Iako se obratio ženama, oči je upravio na devojk. Ona jedva primetno klimnu glavom.

„Svakako ćemo doći!“

„Mogu li znati ko su moje odane navijačice?“

„Pa naravno! Ja sam Rufina Agripa, a ovo je Flavija Natal...“

Setos je uzeo jednu pa drugu ruku i prineo ih usnama.

„I?“, podseti ih, skrenuvši pogled na bademaste oči.

„A! *Devojčica!* Ona je usvojena kći Flavije i Domita Natalia – Livija...“

Liviji užagriše oči. „Ja ću uskoro napuniti sedamnaest godina, Rufina! Nisam ti ja više devojkica!“

Ovog puta Setos izvi krajeve usana. „Livija Natal – baš mi je drago!“, promrmlja on, pa uze i njenu ruku da je poljubi. Koža joj je mirisala slatko, na ružinu vodicu i jasin. Udahnua je duboko, neprimetno, ali Rufina opazi njegovo zanimanje i nakostreši se.

„Livija, hoće li te verenik sutra pratiti na igre?“

Liviji se zarumeneše obrazi. „Kasije *nije* moj verenik. Još mu nisam dala pristanak!“

A onda se ugrize za usnu. Previše se izbrbljala.

„Hajde, Livija, nismo jedine koje žele da razgovaraju sa Setosom Leontom. Ako izvojuješ pobedu, Setose, možda ćemo se ponovo sresti na sutrašnjoj gozbi?“

Flavija Natal ispruži ruku, koji on poslušno prinese usnama. „Biće mi čast.“

Setos ih je pratio pogledom dok su se udaljavale, priželjkujući da se devojk okrene. Bezmalu je odustao kad se ona najedanput osvrnula da ga krišom pogleda. On dotače rukom čelo i šaljivo je pozdravi, na šta mu se ona nasmeši. Od toga ga je zapljusnuo talas nepoznate vreline.

Dok su prolazile ispod svoda i utapale se u gužvu, Setos je s divljenjem pomislio na slobodu Rimljanki. U Korintu, njegovom zavičaju, devojkama su uskraćene građanske slobode i nikad se nijedna ne bi otvoreno suprotstavila porodičnim planovima za njenu udaju... Stresao se kad se setio kako je sve kažnjavana ženska neposlušnost, ispunjen brižnom strepnjom za tu ljupku devojku.

„Sete – da nisi *pomislio* na to!“, Matija mu prosikta na uvo.

Set se prenu, najednom svestan gde se nalazi.

„Ona je neudata rimska građanka!“

Matija je vraški oštar. Set stegnu vilicu. Zna on dobro šta Matija misli. *Ne zaboravi ko si: ti si rob*. On u ovom gradu nema nikakva prava. Ta devojka, Livija, izvan je njegovog domašaja, kao sunce na nebu.

„Drži se udatih žena!“, promrmlja Matija kad se nova grupa obožavateljki progura ka njemu da ga pozdravi.

Setos je blizu pola sata stajao u areni i odgovarao na pitanja ili podnosio očijukanje Rimljanki. Lanista ga je držao na oku. Setos je znao da mu je dužnost da se dopadne svetu: što ga više vole, to radije dolaze da ga gledaju. No čim je primetio da lanista sedi na kamenoj klupi i kraj sebe drži vrč vina a na kolenima neku ženu, iskoristio je priliku da utekne.

Ni Matija se nije više zadržavao. Voleo je što se žene lepe za Setosa i činjenica da je u bliskom odnosu sa zvezdom donosila mu je obilje društvenih prednosti, međutim, noć pred borbu na prvo mesto je stavljao odanost prijatelju. Povukli su se u gladijatorsku zgradu. Setos nali iz vrča dve čaše vode, jednu pruži Matiji, a drugu ponese do uzane prostirke na koju se ispružio. Skupivši se na drugom kraju ležaja, Matija je sipao malo ulja na dlanove da nastavi prekinuto masiranje.

Setos poče da se opušta. Prijalo mu je masiranje. Pustio je da mu misli odlutaju – ka devojci bademastih očiju. Mnogo je žena upoznao otkad je otrgnut iz zavičaja. Neke behu lepe, druge egzotične, treće moćne – i sve listom udate. Birale su one njega, krišom utanačujući njihove susrete. Ali nijednu od njih nije pozeleo da *upozna* niti se potrudio da je nađe.

Stoga ga zanimanje za Liviju prenerazi – sâmo osećanje bi mu strano. A i Mat je u pravu – sigurno je i nezdravo. Zapravo, krajnje je nezdravo. Sama pomisao na vezu s tom devojkom ravna je samoubistvu. Rimsko pravo ne bi imalo milosti za njega. A opet, to je samo jedna više nezdrava navika u njegovom životu. Na kraju krajeva, on je gladijator.

Otvorio je oči. Tako je. On je gladijator koga za nekoliko sati čeka važna borba. Ne može dopustiti sebi da mu išta remeti pažnju. Mora da se pribere. Matija je počeo da mu udara drugu nogu. Setos ponovo zatvori oči i poče se prisecati svih najavljenih boraca. I mada spisak učesnika nije bio još objavljen, znao je da će njegov suparnik biti Protiks Kanit, grdni Gal koji je sa istom strašću mrzeo i Rimljane i Grke. Protiks je surovi borac, a njegova žestoka mržnja biće protivteža Setovoj brzini i intuiciji. Set se svim srcem nadao da će se Protiks danas dobro nalokati vina. I takva pomoć mu je dobrodošla. Najednom silno pozele da sutra pobeđi i snaga te želje nadjača njegov večiti prost nagon za samoodržanjem. On sede i širom otvori oči.

„Šta ti je?“, upita ga Matija.

„Moram da pobeđim.“

„I pobeđićeš. Kao i uvek.“

„Htedoh reći, važna mi je ova pobeđa...“

„Što je dobro...“

„U slučaju da pobeđim, opet ću moći da vidim onu devojku, Liviju.“

Matija odmahnu glavom. „On bira *jedinu* devojkicu u Londinijumu koju ne može da ima... Sete, tebi kao da je zapelo da *umreš!* Ili ti je naprosto mozak otkazao posle toliko udaraca u glavu. Prođi se nje. Nema te žene radi koje vredi stavljati život na kocku.“

„Apolonovih mi plamenova, Mate! Pa ja to radim svakog dana! Sigurno ima mnogo više smisla staviti život na kocku radi žene.“

Matija srdito zazvižda kroz zube. Ljutilo ga je kad njegov prijatelj postane nerazborit. Tad mu se naprosto nije moglo prići. Setovu glavu teško je sačuvati i u bezbednijim okolnostima. Momak je previše plah, prgav, privlačan. Sve ga te osobine čine ranjivim.

Ali Matija je isto tako dobro znao da je Set previše pametan da popusti pod tuđim pritiskom. Umeo je lako da pročita ljude, skoro kao da može da im čita misli. Pametnije je da zasad drži jezik za zubima.

„Prvo ti pobedi u borbi – lako ćeš posle da odlučiš za šta vredi umirati.“

Set se osmehnu i pljesnu Matiju po plećki. „To zvuči kao dobar predlog.“